

Umowa nr/ 2022r

GZOiS 26.5.2022

zawarta w dniu 2022 r w Pionkach pomiędzy:

Gminą Pionki – Gminnym Zarządem Oświaty i Sportu w Pionkach
reprezentowanym przez Alicję Olszewską – Kierownika GZOiS
zwanym w dalszej treści umowy „zamawiającym”

a

.....
reprezentowanym przez:

.....
zwanym w dalszej treści umowy „wykonawcą”

po przeprowadzeniu postępowania o udzielenie zamówienia publicznego o wartości
nieprzekraczającej równowartości 130.000 ,00 złotych.

§ 1.

1. Przedmiotem umowy jest zakup **zakup pomocy dydaktycznych – monitory interaktywne sztuk 4 - w ramach realizacji Rządowego programu rozwijania szkolnej infrastruktury oraz kompetencji uczniów i nauczycieli w zakresie technologii informacyjno-komunikacyjnych - „Aktywna tablica”**

2. Zamawiający kupuje a wykonawca sprzedaje „urządzenia oraz dostarczy oprogramowanie do pomocy dydaktycznych, których ilość, rodzaj, parametry techniczne, wymagania techniczno - funkcjonalne określa załącznik nr 1 do umowy „Opis przedmiotu zamówienia i wymagane parametry”.

3. Wykonawca dokona :

1) instalacji i konfiguracji dostarczonych urządzeń, instalacji, konfiguracji oprogramowania i dostarczy urządzenia w miejsce wskazane w § 5;

2) weryfikacji poprawności oprogramowania;

3) uruchomienia urządzeń wraz z oprogramowaniem.

4. Wykonawca przeszkoli w szkole wskazanej w § 5 umowy 1 osobę w zakresie eksploatacji urządzeń wraz z oprogramowaniem. Formy szkolenia: prezentacja, wykład, dyskusja.

§ 2.

Oferta stanowi integralną część umowy.

§ 3.

Wykonawca oświadcza, że urządzenia są:

- 1) fabrycznie nowe, nieużywane ;
- 2) kompletne z punktu widzenia celu, któremu ma służyć;
- 3) nie posiadają wad fizycznych wad i prawnych;
- 4) są wolne od obciążenia prawem osób trzecich;
- 5) posiadają deklarację CE;
- 6) posiadają certyfikat ISO 9001 dla producenta.

§ 4.

1. Zamawiający jest zobowiązany do zapłaty wynagrodzenia za przedmiot umowy określony w § 1 umowy w łącznej wysokościnetto/słownie..... brutto w tym podatek VAT.....% słownie..... i według cen jednostkowych określonych w ofercie.

2. Wynagrodzenie obejmuje wszystkie koszty i opłaty konieczne do wykonania zamówienia w szczególności koszty załadunku transportu, opakowania, odebrania sprzętu, ubezpieczenia w transporcie, wszelkiego rodzaju opłaty i wszystkie inne koszty związane z realizacją umowy.

3. Zapłata wynagrodzenia nastąpi po odbiorze (wydaniu) sprzętu, wykonaniu wszystkich prac i czynności opisanych §1 umowy i na podstawie protokołu odbioru w terminie 21 dni od doręczenia faktury zamawiającemu przez wykonawcę.

4. Odbiór urządzeń jest równoznaczny z ich wydaniem.

5. Chwila odbioru urządzeń jest chwilą ich wydania.

§ 5.

1. Miejscem spełnienia świadczenia wykonawcy wynikającego z niniejszej umowy w zakresie określonym poniżej jest:

Publiczna Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Augustowie, Augustów 102, 26-670 Pionki

a) monitor interaktywny - szt. 2

Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Kochanowskiego w Jaroszkach, Jaroszek 21, 26-670 Pionki

a) monitor interaktywny - szt. 2

2. Wykonawca powiadomi zamawiającego o planowanym terminie dostawy na dwa dni przed dostawą.
3. Koszty transportu, opakowania, odebrania sprzętu, ubezpieczenia w transporcie ponosi wszystkie inne koszty związane z realizacją zamówienia ponosi wykonawca.
4. Ryzyko przypadkowej utraty i uszkodzenia sprzętu aż do chwili wydania ponosi wykonawca.
5. Miejscem wydania sprzętu jest miejsca określone w §5 ust. 1 umowy.

Inne prawa i obowiązki stron

§ 6.

1. Do sprzętu wykonawca załącza komplet dokumentów potwierdzających wymagania Zamawiającego oraz odpowiednie dokumenty potwierdzające autentyczność oprogramowania, dokumenty wydane przez producentów sprzętu: certyfikaty ISO 9001 dla producenta, deklaracje CE, instrukcje eksploatacji określonego urządzenia.
2. Wszystkie dokumenty opisane w §6 ust.1 powinny być sporządzone w języku polskim.
3. Wykonawca oświadcza, że oprogramowanie jest wolne od obciążenia prawem osób trzecich i ponosi pełną odpowiedzialność za naruszenia praw osób trzecich do oprogramowania.
4. Wykonawca oświadcza, iż zawarcie umowy, nie będzie stanowiło naruszenia jakichkolwiek praw osób trzecich.
5. W przypadku, gdyby zawarcie lub wykonanie umowy spowodowało naruszenie praw osób trzecich lub został wszczęty spór w tym zakresie, Wykonawca na pisemny wniosek Zamawiającego weźmie bezpośredni udział w sporze z osobą trzecią, o ile spór taki będzie oparty na zarzucie osoby trzeciej, iż korzystanie z jego programów lub dokumentacji przez Zamawiającego w sposób zgodny z Umową narusza prawa takiej osoby trzeciej.

6. Wykonawca zobowiązuje się do pokrycia wszelkich roszczeń dochodzonych przez osoby trzecie w przypadku, gdyby oświadczenia o którym mowa w § 6 ust. 4 nie było zgodne z prawdą.

7. Wykonawca zobowiązuje się, że dostarczony sprzęt będzie oznakowany znakiem CE zgodnie z ustawą z dnia 30 sierpnia 2002 r. o systemie oceny zgodności i dyrektywami UE (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1344, z 2022 r. poz. 974.)

Termin

§ 7.

Wykonanie przedmiotu umowy przez wykonawcę (dostarczenie urządzeń z oprogramowaniem wraz z zakończeniem wszystkich prac i czynności opisanych w §1) nastąpi w terminie **30** dni od daty zawarcia umowy.

§ 8.

1. Poza wypadkami przewidzianymi w k. c. zamawiający może odstąpić od umowy w przypadku zwłoki w dostarczeniu urządzeń i oprogramowania będącego przedmiotem umowy wynoszącego więcej niż 5 dni liczonego od upływu terminu określonego w § 7 umowy.

2. Odstąpienie od umowy może nastąpić w terminie 45 dni od upływu terminu określonego w § 7 umowy.

Odpowiedzialność, kary umowne

§ 9.

1. Wykonawca jest zobowiązany do zapłaty kar umownych w następujących przypadkach i wysokościach:

1) w przypadku stwierdzenia wad przy wydaniu - 10% wynagrodzenia za cały przedmiot umowy,

2) z tytułu zwłoki w usunięciu wad ujawnionych w okresie gwarancji lub rękojmi wysokości 100zł za każdy dzień zwłoki liczonego od dnia następnego następującego po dniu, w którym upłynął termin usunięcia wad § 11 ust. 2 umowy,

- 3) zwłoki w dostarczeniu urządzenia zastępczego 200 zł za każdy dzień zwłoki następującego po dniu w którym upłynął termin do dostarczenia urządzenia zamiennego § 11 ust. 2 umowy,
- 4) zwłoki w wymianie w dostarczaniu odpowiednio urządzenia wolnego wad, części podzespołów wolnych od wad 100zł za każdy dzień zwłoki, a po dniu, w którym upłynął termin do wymiany urządzenia, części, podzespołu na wolny od wad § 11 ust 1 pkt.3 umowy za każdy dzień zwłoki,
- 5) zwłoki w wykonaniu przedmiotu liczonego od upływu terminu określonego w §7 umowy – w wysokości 0,2% wartości przedmiotu umowy za każdy dzień zwłoki
- 6) odstąpienia przez zamawiającego od umowy w sytuacji określonej w § 8. ust.1 w wysokości 10% wartości przedmiotu umowy (§ 4 ust. 1 umowy).

2. Zamawiającemu w sytuacji określonej w ust. 1 przysługuje prawo dochodzenia odszkodowania uzupełniającego do pełnej wysokości szkody.

Gwarancja jakości

§ 10.

1. Wykonawca udziela zamawiającemu gwarancji jakości na wszystkie urządzenia będące przedmiotem umowy określonym w §1 umowy na okres 3 lat od dnia jego odbioru (wydania) stwierdzonego protokołem odbioru z zastrzeżeniem postanowień poniższych.
2. Wykonawca gwarantuje, że dostarczony sprzęt jest wolny od wad fizycznych i prawnych.
3. Gwarancja obejmuje cały przedmiot umowy: dostarczone urządzenia i wszystkie jego elementy

§ 11.

1. W ramach gwarancji wykonawca jest zobowiązany do:

- 1) usunięcia wady fizycznej urządzenia,
- 2) wymiany części w urządzeniu,
- 3) dostarczenia urządzenia wolnego od wad, jeżeli mimo trzykrotnej naprawy wada nie została usunięta a wady ujawnią się w okresie gwarancji, w terminie 5 dni roboczych od dnia zgłoszenia żądania przez zamawiającego o dostarczenie urządzenia wolnego od wad,
- 4) dostarczenia urządzenia zastępczego,

- 5) zwrotu ceny w przypadku stwierdzenia, że urządzenie jest dotknięte wadą prawną, odpowiadającej cenie rynkowej urządzenia z dnia zwrotu.
2. Wykonawca jest zobowiązany do usunięcia wady w terminie 5 dni roboczych od daty zgłoszenia wady. W przypadku braku możliwości naprawy sprzętu w terminie 5 dni roboczych wykonawca zapewnia Zamawiającemu urządzenie zastępcze na czas naprawy o podobnej charakterystyce technicznej, parametrach co najmniej równych urządzeniu zastępowanemu. Dostarczenie urządzenia zastępczego nastąpi w terminie 5 dni roboczych od dnia zgłoszenia żądania przez zamawiającego dostarczenia urządzenia zastępczego.
3. Serwis gwarancyjny świadczony będzie od poniedziałku do piątku w godzinach od 7.30 do 15.30.
4. Zgłoszenie wad może nastąpić: telefonicznie, faxem, e-mail.
5. Wykonawca jest zobowiązany do sporządzenia protokołu przeglądu technicznego urządzenia w ostatnim dniu upływu gwarancji rękojmi. Przegląd wykonawca potwierdzi stosownym protokołem i przekaze protokół zamawiającemu.
6. Niebezpieczeństwo przypadkowej utraty lub uszkodzenia urządzenia w czasie od wydania jej wykonawcy do jej odebrania przez zamawiającego, w tym wykonawcy z gwarancji ponosi wykonawca.
7. Zgłoszenie uznaje się za dokonane z chwilą wysłania zgłoszenia faxem, e-mail, pisemnie.
8. Jeżeli z okoliczności wynika, że wada nie może być usunięta w miejscu, w którym urządzenie się znajduje w chwili ujawnienia wady zamawiający, dostarczy urządzenie na koszt wykonawcy do miejsca wskazanego przez wykonawcę lub wykonawca odbierze urządzenie własnym transportem na własny koszt.
9. Wybór uprawnień określonych w §11 ust. 1 należy do Zamawiającego.
10. Gwarancja nie ogranicza praw zamawiającego do wymiany i modernizacji podzespołów części urządzenia oraz instalowania oprogramowania zgodnie z zasadami sztuki w tym zakresie.
11. Wszystkie obowiązki objęte gwarancją wykonawca wykonuje nieodpłatnie.

§ 12.

1. Jeżeli w wykonaniu swoich obowiązków wykonawca dostarczył zamawiającemu w miejsce urządzenia wadliwego urządzenie wolne od wad, albo dokonał istotnych napraw urządzenia objętego gwarancją, termin gwarancji biegnie na nowo od chwili dostarczenia urządzenia wolnego od wad lub zwrócenia urządzenia naprawionego.

2. Jeżeli wykonawca wymienił części /urządzenia postanowienie powyższe stosuje się odpowiednio do tej części. W innych wypadkach termin gwarancji ulega przedłużeniu o czas, w ciągu którego wskutek wady urządzenia objętego gwarancją uprawniony z gwarancji nie mógł z niego korzystać.

3. Naprawami istotnymi są te, które wartością swoją przewyższają 20% aktualnej ceny rynkowej urządzenia.

4. Naprawa będzie oceniona jako istotna również w następujących przypadkach:

1) w razie nagromadzenia się drobnych napraw:

albo

2) w wypadku, gdy nakład pracy niezbędny do usunięcia wady nie jest duży, jednakże bez usunięcia tej wady użyteczność urządzenia byłaby zmniejszona.

§ 13.

Strony ustalają, że okres rękojmi za wady urządzeń będących przedmiotem umowy wynosi **3 lata** od daty odbioru urządzeń.

§ 14.

1. Wykonawca złoży i dostarczy zamawiającemu przy odbiorze oświadczenie gwarancyjne (kartę gwarancyjną) o treści określonej we wzorze, która stanowi załącznik nr 3 do umowy.

2. Wykonawca dostarczy przy odbiorze urządzeń również karty gwarancyjne wystawiane przez producenta dla każdego z urządzeń.

Postanowienia końcowe

§ 15.

1. Strony ustalają adresy do doręczeń:

1) Zamawiającego: ul. Zwycięstwa 6a, 26-670 Pionki, gzois@gmina-pionki.pl

2) Wykonawcy:

2. Strony umowy są obowiązane informować się nawzajem na piśmie o każdej zmianie adresu swojego zamieszkania lub siedziby. W razie zaniedbania tego obowiązku korespondencję wysłaną na ostatni adres listem poleconym, za potwierdzeniem odbioru i nieodebraną, uważa się za doręczoną.

§ 16.

Spory wynikłe na tle wykonywania niniejszej umowy podlegają rozpatrzeniu przez sąd powszechny właściwy dla Zamawiającego.

§ 17.

W sporach nieuregulowanych niniejszą umową mają zastosowanie: właściwe przepisy Kodeksu Cywilnego.

§ 18.

Umowę sporządzono w 4 - ech jednobrzmiących egzemplarzach po 2 egz. dla każdej ze stron.

Załączniki do umowy:

- 1) Załącznik nr 1 Opis przedmiotu zamówienia i wymagane parametry.
- 2) Załącznik nr 2 Oferta wykonawcy.
- 3) Załącznik nr 3 Wzór oświadczenia gwarancyjnego
- 4) Klauzula informacyjna RODO

.....

Zamawiający:

.....

Wykonawca:

W związku z realizacją wymogów Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych), zwanym dalej: RODO, informujemy o zasadach przetwarzania danych osobowych oraz o przysługujących prawach z tym związanych:

1. Administratorem Danych Osobowych jest Gminny Zarząd Oświaty i Sportu, ul. Zwycięstwa 6A, 26-670 Pionki.
2. W Gminnym Zarządzie Oświaty i Sportu został wyznaczony Inspektor Ochrony Danych – Marta Stachowicz, z którym kontakt jest możliwy pod adresem korespondencyjnym Gminny Zarząd Oświaty i Sportu, ul. Zwycięstwa 6A, 26-670 Pionki, pod adresem e-mail: gzois@gmina-pionki.pl
3. Dane osobowe przetwarzane będą w celu:
 - Realizacji ustawowych zadań szkoły na podstawie art. 6 i art. 9 ogólnego rozporządzenia o ochronie danych osobowych z dnia 27 kwietnia 2016 r. (Dz.U.UE.L.2016.119.1 z dnia 2016.05.04)
 - W celu realizacji zadań ustawowych, określonych w Ustawie – Prawo oświatowe z dnia 14 grudnia 2016 r. (Dz. U. z 2021 r., poz.1082 t.j.)
 - Ustawy o systemie oświaty z dnia 7 września 1991 r. (Dz. U. z 2021 r., poz. 1915 t.j.)
 - Realizacji statutowych, zadań dydaktycznych, opiekuńczych i wychowawczych.
 - Zapisów wynikających z Kodeksu Pracy z dnia 26 czerwca 1974 r.
 - W zakresie szerszym niż wynikającym z przepisów prawa (art. 6 ust. 1 lit. a RODO) na podstawie wyrażonej zgody na przetwarzanie danych.
4. Dane osobowe nie są udostępniane innym odbiorcom z wyłączeniem podmiotów do tego uprawnionych takich jak:
 - organy uprawnione na podstawie przepisów prawa do otrzymania danych osobowych,
 - podmioty, które przetwarzają dane osobowe w imieniu Administratora na podstawie zawartej z Administratorem umowy powierzenia przetwarzania danych osobowych.
5. Dane osobowe po zrealizowaniu celu, dla którego zostały zebrane, przetwarzane i przechowywane będą przez okres wskazany w przepisach szczególnych.
6. Osoba, której dane są przetwarzane ma prawo do:
 - **dostępu do treści swoich danych** - korzystając z tego prawa istnieje możliwość pozyskania informacji, jakie dane, w jaki sposób i w jakim celu są przetwarzane,
 - **prawo ich sprostowania** - korzystając z tego prawa można zgłosić do nas konieczność poprawienia niepoprawnych danych lub uzupełnienia danych

wynikających z błędu przy zbieraniu czy przetwarzaniu danych

- **prawo do ograniczenia przetwarzania** - korzystając z tego prawa można złożyć wniosek o ograniczenie przetwarzania danych, w razie kwestionowania prawidłowości przetwarzanych danych. W przypadku zasadności wniosku możemy dane jedynie przechowywać
 - **prawo do usunięcia** - korzystając z tego prawa można złożyć wniosek o usunięcie danych. W przypadku zasadności wniosku dokonamy niezwłocznego usunięcia danych. Prawo to nie dotyczy jednak sytuacji, gdy dane osobowe przetwarzane są do celów związanych z wywiązywaniem się z prawnych obowiązków administratora lub do wykonania zadania realizowanego w interesie publicznym lub w ramach władzy publicznej powierzonej administratorowi.
 - **prawo wniesienia sprzeciwu** - korzystając z tego prawa można w dowolnym momencie wnieść sprzeciw wobec przetwarzania danych, jeżeli są one przetwarzane na podstawie art. 6 ust. 1 lit e lub f (prawnie uzasadniony interes lub interes publiczny). Po przyjęciu wniosku w tej sprawie jesteśmy zobowiązani do zaprzestania przetwarzania danych w tym celu. W takiej sytuacji, po rozpatrzeniu wniosku, nie będziemy już mogli przetwarzać danych osobowych objętych sprzeciwem na tej podstawie, chyba że wykazemy, iż istnieją ważne prawnie uzasadnione podstawy do przetwarzania danych, które według prawa uznaje się za nadrzędne wobec interesów, praw i wolności lub podstawy do ustalenia, dochodzenia lub obrony roszczeń.
 - Prawo do wniesienia skargi do organu nadzorczego, tj. do Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych, gdy uznane zostanie, że przetwarzanie danych osobowych narusza przepisy prawa
7. Dane osobowe nie będą przekazywane do państw spoza Europejskiego Obszaru Gospodarczego.
8. Podanie danych osobowych jest obligatoryjne w oparciu o przepisy prawa a w pozostałym zakresie jest dobrowolne.

W związku z realizacją wymogów Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych), zwanym dalej: RODO, informujemy o zasadach przetwarzania danych osobowych oraz o przysługujących prawach z tym związanych:

1. Administratorem Danych Osobowych jest Gminny Zarząd Oświaty i Sportu, ul. Zwycięstwa 6A, 26-670 Pionki.
2. W Gminnym Zarządzie Oświaty i Sportu został wyznaczony Inspektor Ochrony Danych – Marta Stachowicz, z którym kontakt jest możliwy pod adresem korespondencyjnym Gminny Zarząd Oświaty i Sportu, ul. Zwycięstwa 6A, 26-670 Pionki, pod adresem e-mail: gzois@gmina-pionki.pl
3. Dane osobowe przetwarzane będą w celu:
 - Realizacji ustawowych zadań szkoły na podstawie art. 6 i art. 9 ogólnego rozporządzenia o ochronie danych osobowych z dnia 27 kwietnia 2016 r. (Dz.U.U.E.L.2016.119.1 z dnia 2016.05.04)
 - W celu realizacji zadań ustawowych, określonych w Ustawie – Prawo oświatowe z dnia 14 grudnia 2016 r. (Dz. U. z 2021 r., poz.1082 t.j.)
 - Ustawy o systemie oświaty z dnia 7 września 1991 r. (Dz. U. z 2021 r., poz. 1915 t.j.)
 - Realizacji statutowych, zadań dydaktycznych, opiekuńczych i wychowawczych.
 - Zapisów wynikających z Kodeksu Pracy z dnia 26 czerwca 1974 r.
 - W zakresie szerszym niż wynikającym z przepisów prawa (art. 6 ust. 1 lit. a RODO) na podstawie wyrażonej zgody na przetwarzanie danych.
4. Dane osobowe nie są udostępniane innym odbiorcom z wyłączeniem podmiotów do tego uprawnionych takich jak:
 - organy uprawnione na podstawie przepisów prawa do otrzymania danych osobowych,
 - podmioty, które przetwarzają dane osobowe w imieniu Administratora na podstawie zawartej z Administratorem umowy powierzenia przetwarzania danych osobowych.
5. Dane osobowe po zrealizowaniu celu, dla którego zostały zebrane, przetwarzane i przechowywane będą przez okres wskazany w przepisach szczególnych.
6. Osoba, której dane są przetwarzane ma prawo do:
 - **dostępu do treści swoich danych** - korzystając z tego prawa istnieje możliwość pozyskania informacji, jakie dane, w jaki sposób i w jakim celu są przetwarzane,
 - **prawo ich sprostowania** - korzystając z tego prawa można zgłosić do nas konieczność poprawienia niepoprawnych danych lub uzupełnienia danych wynikających z błędu przy zbieraniu czy przetwarzaniu danych
 - **prawo do ograniczenia przetwarzania** - korzystając z tego prawa można

złożyć wniosek o ograniczenie przetwarzania danych, w razie kwestionowania prawidłowości przetwarzanych danych. W przypadku zasadności wniosku możemy dane jedynie przechowywać

- **prawo do usunięcia** - korzystając z tego prawa można złożyć wniosek o usunięcie danych. W przypadku zasadności wniosku dokonamy niezwłocznego usunięcia danych. Prawo to nie dotyczy jednak sytuacji, gdy dane osobowe przetwarzane są do celów związanych z wywiązywaniem się z prawnych obowiązków administratora lub do wykonania zadania realizowanego w interesie publicznym lub w ramach władzy publicznej powierzonej administratorowi.
 - **prawo wniesienia sprzeciwu** - korzystając z tego prawa można w dowolnym momencie wnieść sprzeciw wobec przetwarzania danych, jeżeli są one przetwarzane na podstawie art. 6 ust. 1 lit e lub f (prawnie uzasadniony interes lub interes publiczny). Po przyjęciu wniosku w tej sprawie jesteśmy zobowiązani do zaprzestania przetwarzania danych w tym celu. W takiej sytuacji, po rozpatrzeniu wniosku, nie będziemy już mogli przetwarzać danych osobowych objętych sprzeciwem na tej podstawie, chyba że wykazemy, iż istnieją ważne prawnie uzasadnione podstawy do przetwarzania danych, które według prawa uznaje się za nadrzędne wobec interesów, praw i wolności lub podstawy do ustalenia, dochodzenia lub obrony roszczeń.
 - Prawo do wniesienia skargi do organu nadzorczego, tj. do Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych, gdy uznane zostanie, że przetwarzanie danych osobowych narusza przepisy prawa
7. Dane osobowe nie będą przekazywane do państw spoza Europejskiego Obszaru Gospodarczego.
 8. Podanie danych osobowych jest obligatoryjne w oparciu o przepisy prawa a w pozostałym zakresie jest dobrowolne.